

Що таке політика?

Політика як politics – постійне змагання за залучення прихильників, владу, повноваження та ресурси, якими наділяє ця влада

Політика як policy – використання повноважень та ресурсів органів публічної влади задля вирішення Суспільних проблем

Співвідношення policy та politics

- Політики (обрані представники) визначають напрям діяльності уряду, використовують свої повноваження для того, щоб передати підтриманий виборцями курс заходів (**policy**) урядовій машині
- У цьому процесі вони ведуть між собою боротьбу й шукають підтримки – від виборців, колег–політиків, а також від інших заінтересованих осіб: це і є «політична боротьба» (**politics**)
- Політичне життя (**politics**) – боротьба за право здійснювати державну/публічну політику (**policy**)
- Вимога боротися за переваги (**politics**) може суперечити прагненню до бажаних цілей (**policy**)

Політика та державне управління

«Державне управління»:

- Засіб задоволення суспільного інтересу за допомогою нейтрального класу державних службовців, чиїм завданням є виконувати волю тих, кого обрало населення
- Раціонально, ієрархічно влаштована неполітична форма управління

Вудро Вілсон (1887): бюрократія – захисник «суспільного інтересу», необхідно розділити політику та державне управління

Політика та державне управління

Відсутність розмежування між політикою та адмініструванням призводить до:

- **Політизації адміністрування** (масові звільнення «чужих» / призначення «своїх» державних службовців)
- **Деполітизація політики**. Політика зводиться до боротьби за владу (politics). Державна політика (policy) проголошується «справою професіоналів». Відсутня суспільна дискусія про вибір цілей, визначення завдань та вибір інструментів політики (policy)

Державні службовці перебувають поза боротьбою за прихильників (politics) й потім впроваджують політику (policy) переможців з числа політиків. Вони – функціонери, що задіяні у раціональному задоволенні суспільних інтересів відповідно до визначення їх політичним процесом

Навіщо потрібен аналіз політики?

«**Проект раціональності**» (зробити процес вироблення політичних рішень більш науковим і менш заполітизованим) – захистити державну політику від невважених і негідних маніпулювань, щоб натомість визначити політичний курс за допомогою раціональних, аналітичних і наукових методів. Намагання «вилікувати хворобу фракційності» (Джеймс Медісон), аби урядова політика не залежала від егоїстичних інтересів правлячої / владної більшості

«Треба врятувати публічну політику від ірраціональності й нечесності політичного життя в надії натомість здійснити її раціональними, аналітичними й науковими методами» (Дебора Стоун)

Характеристики державної політики (policy)

Властивості оптимальної політики:

- **Інформована** – ґрунтується на всеосяжній і достовірній інформації
- **Своєчасна** – не доводить проблему до загострення з можливими негативними наслідками
- **Злагоджена** – гармоніює з іншими поточними політичними завданнями і не суперечить внутрішньополітичним цілям
- **Ефективна** – якнайкраще відповідає тим цілям, для досягнення яких вона формулювалася
- **Чутлива** – задовольняє більшість заінтересованих сторін, які мають до неї відношення, а також більш широкі, але й більш розпорошені суспільні інтереси

Характеристики державної політики (policy)

- Державна політика має на увазі як поведінку, так і наміри багатьох суб'єктів
- Є цілеспрямованою дією
- Охоплює напрямки дій урядовців
- З'являється як відповідь на політичні вимоги, або вимоги діяльності чи бездіяльності щодо певних питань
- Ґрунтується на законі і є легітимною
- Це те, що уряд дійсно робить
- Означає не лише дію, а й бездіяльність
- Дає результати, які можна передбачити, а також наслідки, які не завжди, або частково не можна передбачити
- Є підсумком тривалого процесу
- Означає інтра- (внутрішньо-) та між- організаційні зв'язки
- Є результатом великої кількості програм, законодавчих дій та організаційних взаємодій
- Передбачає ключову, але не виключну роль державних установ
- Визначається суб'єктивно

Характеристики державної політики (policy)

Властивості оптимальної політики:

- **Інформована** – ґрунтується на всеосяжній і достовірній інформації
- **Своєчасна** – не доводить проблему до загострення з можливими негативними наслідками
- **Злагоджена** – гармоніює з іншими поточними політичними завданнями і не суперечить внутрішньополітичним цілям
- **Ефективна** – якнайкраще відповідає тим цілям, для досягнення яких вона формулювалася
- **Чутлива** – задовольняє більшість заінтересованих сторін, які мають до неї відношення, а також більш широкі, але й більш розпорошенні суспільні інтереси

Відмінність аналізу від наукового дослідження

Аналіз політики:

- **Має прикладний, орієнтований на проблеми характер**, успіх якого вимірюється якістю суспільного діалогу та вирішенням наявної проблеми, а не пошуком і знаходженням істини
- Існують **чіткі часові обмеження** для проведення конкретного аналізу, в той час як науковий пошук істини не обмежений у часі
- Є як **міждисциплінарним, так і мультидисциплінарним** (послугується не певними притаманними тій чи іншій науці методами та інструментами досліджень, а радше передбачає інтегровані або міждисциплінарні підходи)
- Має характер **планування, чутливого до конкретного політичного контексту**
- **Орієнтований на клієнта**

Суб'єкти аналізу політики

1. Державні службовці
2. Незалежні експертно–аналітичні установи та організації (think tanks)
3. Аналітичні служби політичних партій
4. Бізнес–асоціації та різноманітні корпоративні об'єднання представників приватного сектора
5. Громадські організації
6. Спеціалізовані видання (засоби масової інформації)

Спільні проблеми журналістів та аналітиків політики

- жорсткі кінцеві терміни
- картотека підготовчої інформації
- мережа обізнаних людей
- передача інформації у доступній формі, подаючи її суть

Дві головні парадигми розуміння політики (policy)

Уповноважений вибір – ухвалення повноважним органом рішення, що спрямоване на вирішення певної суспільно-значущої проблеми, яке послідовно реалізується усіма органами влади та державними установами.

Структурована взаємодія – складне мереживо взаємодії з різноманітними «учасниками гри», які приймають в ній участь, керуючись найрізноманітнішими міркуваннями: утримання існуючого status quo, отримання специфічних переваг, збільшення повноважень, розширення фінансування, залучення до процесу ухвалення рішень тощо.

Політика як уповноважений вибір

Розуміння політики, як вповноваженого вибору, зосереджується на ухваленні урядом рішень. Це потребує з'ясування того:

- Яку проблему намагаються вирішувати?
- Які є варіанти рішень?
- Яким є спосіб прийняття рішення?
- Якими є результати реалізації прийнятого рішення – чи вирішує обрана політика ту проблему, на яку вона спрямована?

Цикл політики

1. **Визначення проблеми** – з'ясування потреби урядових дій щодо тих чи інших проблем
2. **Встановлення порядку денного** – з'ясування того, на яких специфічних аспектах проблеми слід зосередити увагу уряду і тих, хто повинен займатися розв'язанням проблем
3. **Формулювання пропозицій політики** – висунення альтернативних пропозицій щодо розв'язання наявних проблем
4. **Ухвалення політики** – відбір однієї із запропонованих пропозицій, створення політичної підтримки для неї та впровадження її через прийняття відповідного повноважного рішення
5. **Впровадження політики** – заходи по реалізації поставлених цілей політики
6. **Оцінювання та зміна політики** – систематична оцінка якості діяльності і результативності виконання програми з метою вивчення її впливу, внесення пропозиції щодо змін та виправлень

Критерії, на яких ґрунтується порада

- результативність
- ефективність
- справедливість
- адміністративна здійсненність
- політична прийнятність

Політика як структурована взаємодія

1. **Уряд не є однорідним**, він складається з багатьох міністерств, інших державних установ, організацій, місцевих органів влади тощо; і всі вони бачать проблему з неоднакових точок зору, які пов'язані з тим, що вони самі роблять, а отже прагнуть повернути вироблення політики на свою користь
2. Будь-яке **питання політики швидше за все приваблюватиме цілий ряд позаурядових** (профспілок, політичних партій, наукових, бізнесових та громадських) **організацій** з різним розумінням цього питання і з різним ступенем впливу, на тих, хто ухвалює рішення, а також із різною зацікавленістю у співпраці з іншими учасниками. **Результатом буде система взаємодії між учасниками, залученими до різних проектів, а не прагнення до досягнення чітких і взаємовизнаних цілей**
3. Поступово **виникають нові впливові та постійні гравці** у процесі прийняття вповноважених рішень

Політика як структурована взаємодія

Бачення державної політики, як структурованої взаємодії, для вирішення чіткої проблеми політики не передбачає однієї особи, яка приймає рішення, а отже потребує з'ясування:

- Діапазону учасників гри
- Різноманітності їхнього розуміння ситуації й проблеми
- Способів взаємодії між собою
- Результатів цієї взаємодії

«Заінтересовані сторони»,

Заінтересовані сторони – люди / установи / організації, стан (інтереси) яких може змінитися внаслідок ухвалення певного рішення або реалізації проекту.

Категорії «заінтересованих сторін»

1. Групи протесту;
2. Політики (обрані посадовці);
3. Бізнес структури;
4. Неурядові організації (НУО);
5. Впливові особи;
6. Державні службовці, представники державних установ та муніципальних служб;
7. Галузеві експерти;
8. Представники ЗМІ.

Впливовість та мотивованість заінтересованих сторін

- **Норми**
- **Кадри**
- **Гроші**
- **Ресурси**
- **Статус**
- **Громадська думка**

Аналіз заінтересованих сторін спрямовано на визначення:

- особливих інтересів сторони (відкритих та прихованих) та можливого їх впливу на формування змісту та реалізації політики;
- наявних або потенційних конфліктів між інтересами сторін;
- можливості узгодження інтересів сторін та налагодження стосунків кооперації між ними;
- відповідної форми участі кожної зі сторін на кожному етапі політики та визначення важливості й ризиків щодо їх участі.

Дякую за увагу!

<http://www.idealcountry.org.ua>

<http://www.policy.net.ua>